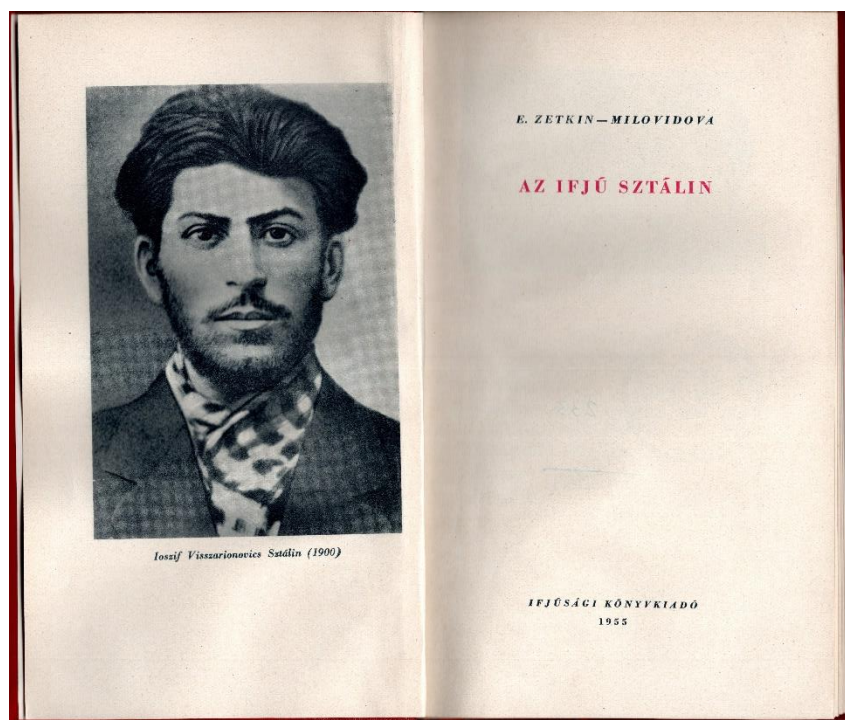

Az ifjú Sztálin

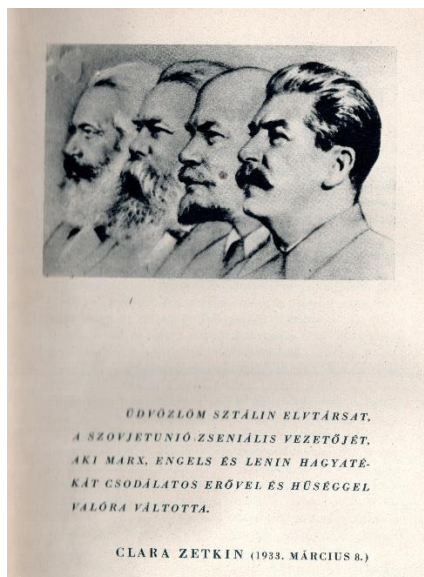
Zetkin-Milowidowa, E[milia] (1894-1965): Az ifjú Sztálin. Ford. Székely Andorné, a verseket ford. Weöres Sándor. [Budapest] : Ifjúsági Könyvkiadó, 1955. 112 p. : ill. ; 19 cm.

*„Köszörüllek, köszörüllek, ó én sarlóm,
földünk vasából vert sarlóm,
vágj, arass, éles sarlóm!
Tisztítsd meg életünket
s a vak éjhomálytól minket!
Ki bír a felzúdult néppel,
a dagadó, a ragadó hegyi érrel?”*

(Régi grúz dal, 22. o.)

Ez a kötetke persze kívül bíborvörös borítást kapott, a világ legnagyobb hatású munkásmozgalmi tanítójához méltón. Igen, Sztálint Marx, Engels és Lenin után a negyedik helyen illetett tisztelni, hogy aztán 1953-as halála után még a proletárvérrel „megszentelt” vörös téri földből is kivessék maradványait. Ennek ellenére talán az egyetlen XX. századi diktátor, akit nem vontak felelősségre gyalázatos tettei miatt sosem, mert nem lehetett felelősségre vonni.

Nem azért, amiért Hitlert és másokat, akik öngyilkosságba menekültek, nem. Sztálin ágyban párnák között fejezte be életét. Igaz, előtte vagy másfél napig fetrengett magányosan és magatehetetlenül saját piszkában, mert szolgálalkú talpnyalói annyira rettegetek tőle, hogy nem merték megzavarni, általuk feltételezett, nyugalmát. Végül a félelem, a sunyiság, a megalkuvás, a gonoszság és a gyűlölet homályától körülvéve fejezte be hitvány életét. Közel három évtizedig volt a „vörös cár”, aki a fél világ sorsát irányította.

Micsoda négyesfogat! Micsoda erkölcsi leépülés!

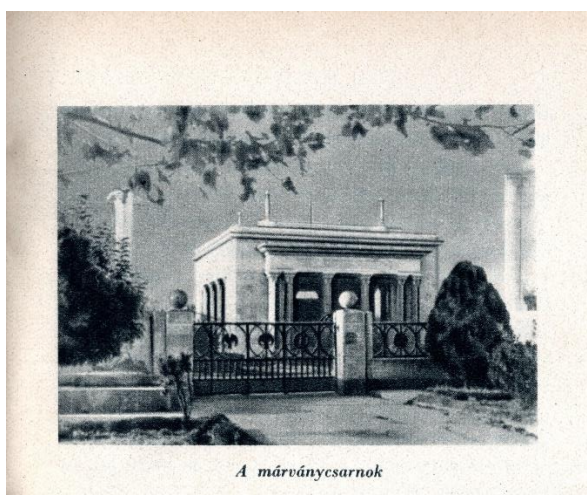
Marx még ógörög nyelven írta doktori disszertációját, Engels szótár nélkül olvasta a görög-latin klasszikusokat, Lenin világlátott, művelt ember, aki szintén latin és ógörög nyelvből volt a legjobb a humán gimnáziumban. Sztálin még az orosz is különös akcentussal beszélt, s nem igazán számított intelligensnek...

Pedig születésekor mindent elkövetett a sok babonás grúz, hogy a pici Joszifból „ember” legyen: *„Ágyacskájába sót raktak, hogy bölcs legyen a gyermek, a bölcsőbe helyezett vasdarabnak meg az volt a rendeltetése, hogy az újszülöttből bátor és megingathatatlan ember váljék. A szívére cukrot tettek, hogy jóságot és emberszeretetet oltsanak belé. Egy kakast is állítottak a bölcső mellé, hogy a hegyilakóknál oly szükséges éberséget átvigye a kisgyermekre, ajkát pedig egy fecskével érintették, hogy gyorsaságot kapjon ettől.”* (30. o.)

Szeminaristaként azonban már tudott különbséget tenni fontos és lényegtelen dolgok között: *„Jóllehet az a veszély fenyegette, hogy kicsapják a szemináriumából, Sztálin mégis elhatározta,*

hogy a tanulásban csak gyöngye eredményre, hármass osztályzatra pályázik, s egész erejét a marxizmus további tanulmányozására szenteli.” (54. o., 3. bek.) Mellesleg történelemtanárának köszönhetette, hogy maradhatott az iskolában. Mindenesetre ügyesen indokolja életrajzírója száználmas tanulmányi eredményét és észbeli képességeit...

A nők védelmezőjeként természetesen nem értett egyet ezzel a maradi megállapítással sem: „*A nőknek többet kell dolgoznia, mint a szárnak, mert a szár csak szénát eszik, de a nő kenyeret.*” (Muzulmán mondás, 19. o.)

A márványcsarnok

A kis faviskó, a szülői ház fölé épült mauzóleum

TARTALOM	
Előszó	7
I	
Sztálin születik: Grécia	9
Ovoszeműség megemlékeztet a gréc népet	11
Az orosz és a gréc nép barátsága	13
A gréc kultúra történetéről	15
Szta. Ruzsicskó	15
Grécia a 19. században	20
Grécia kapitalista fejlődése	24
II	
Görög	26
A szülői ház	28
Sztálin gyermekkor	31
Az egyházi elemi iskolában	34
III	
Thesszalonika	42
A papi szeméremtű	43
Sztálin mint kőműves	46
Sztálin felvilágosultja iskolatársait	48
Sztálin földművelés a papi szeméremtűben	49
IV	
Sztálin marxista körökben alakít	57
Sztálin illegális újságot szerkeszt a papi szeméremtűben	58
Sztálin Leninben föltámaszt Marx és Engels műveinek nagy folytatását	59
Sztálin a dobánygyári munkások között	60
A vasúti főmunkások munkái között	63
Lado Kereszt	67

Sztálin a lenini tanítás szellemében forradalmi szervezetet alakít	69
Sztálin kizárja a papi szeméremtűből	73
A thesszaloniki metropolita állomása	75
Májusi éjjele 1900-ban	79
Sztálin a vasúti főmunkásokban	80
V	
Sztálin lapja — a „Bredna”	87
Lenin és Sztálin harci együttműködésének kezdete	99
Utószó	102

Annak, aki kedvet kapna az olvasáshoz!

Sztálin már ifjúkorában későbbi mondásához híven cselekedett: „*A szerénység ékesíti a bolsevikot.*” (67. o.) Erről a mondásról természetesen Bástyá elvtárs jut eszembe, aki a Tanú című filmben büszke alázattal közli Virág elvtárssal, hogy ha van valami, amit önmagában szeret, akkor az a szerénység! Nos, igen, ez a kis kötet sok mindent elmondhat magáról, de azt nem, hogy főhősét, az „Acélembert” szerénynek és szeretetreméltónak látnánk ki belőle. Csöpög a hízelkedéstől, a valóság megszépítésétől, a rengeteg hazugságtól és félremagyarázástól. Pedig az eredeti német kiadás megjelenéséig Sztálin halálától egy, a magyar megjelenéséig már két év telt el. Hiába a tehetetlenségi nyomaték még működött!

Lassan kopik ki az emberekből a félelem, az alázat, a megalkuvás, a beletörődés. A megtévesztett tömegek lassan térnek észhez, s többnyire nem is maguktól. Valami nagy-nagy dolognak kell ahhoz történnie! Forradalom, egyéni sorstragédia? Lehet. De a diktátoroknak mi csak emberek vagyunk. Arctalan, névtelen, múlt és jövő nélküli senkik. A történelem hulladékai, melléktermékei, ahogyan Sztálin kedvenc mondása tartotta: „egy ember halála tragédia, sokak halála statisztika...”.

*„És Koba a korbácsok sűrűjében
meginog, de a könyvet [a Tőkét] őrzi nagyon.
Csak előre! – Így kelt és nőtt az időben,
az elnyomásban a forradalom.*

*Ó, mekkora élet kelt ma birokra,
farkasfogú kín harapása alatt
egyedül vergődve, se törve, se rogyva,
teremtve, nagy emberiség, javadat!”*

(Szelvinszkij: Sztálin, 56. oldal)

Eger, 2024. február 4.

Ujvári Csaba